

6. Рухова активність як інструмент профілактики захворювань і травм. Physical Therapy in Orthopaedics. URL: <https://rehabprime.com/physical-activity/> (дата звернення: 25.03.2025).

Юрій КРИВЕНКО,

*кандидат історичних наук, доцент кафедри спортивних ігор
Університету Григорія Сковороди в Переяславі;*

Віктор КУРОЧКІН,

доцент кафедри спортивних ігор Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИНИКНЕННЯ Й ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЛЯЖНОГО ГАНДБОЛУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

Ключові слова: пляжний гандбол, історія, спорт, різновиди гандболу, змагання.

Гандбол відносно недавно почав опановувати пляжні простори – у 90-ті роки ХХ століття. Справжній розвиток цієї ігрової дисципліни розпочався на межі тисячоліть. Історія пляжного гандболу бере свій початок з маленького острова на півдні Італії – Понца. У червні 1992 року Джані Бутареллі та Франко Шіано, президенти італійських гандбольних клубів, висунули ідею створення нового різновиду гандболу – пляжного.

Перший у світі турнір з пляжного гандболу відбувся у липні 1992 року на пляжі Сан-Антоніо на острові Понца (Італія). У змаганнях взяли участь італійські команди «Гаєта 84 Контакс», «Чампіно», «Рома Популінер», «Секу Лаціо» та російський «Політ» із Челябінська.

Того ж року Бутареллі та Шіано заснували Організаційний комітет із пляжного гандболу. Це була перша асоціація на планеті, що представляла новий вид спорту.

Останнім часом відбувається бурхливий розвиток нових видів спорту, включення їх до переліку дисциплін на Всесвітніх та Олімпійських ігор. Важливим компонентом у розвитку фізичної культури та спорту є популяризація різновидів спортивних ігор. Пляжний гандбол впродовж незначного періоду часу став популярним серед різних верств населення та різних країнах світу. Особливо значного розвитку цей різновид гандболу досягнув в країнах з відповідними кліматичними умовами.

Аналіз досліджень, присвячених пляжному гандболу дає підстави стверджувати про вивчення фахівцями питань розвитку переважно інших пляжних видів спорту, зокрема футболу, волейболу. Фрагментарні дані щодо історії виникнення та розвитку пляжного гандболу є в посібниках з гандболу (Драчук, 2011; Тищенко, 2014) та публікаціях у фахових виданнях українських дослідників (Дев'ятаєва, Кропивницька, 2015; Ланевич, 2022).

Мета дослідження – дослідити основні тенденції виникнення та перспективи розвитку пляжного гандболу.

Пляжний гандбол – це динамічний і видовищний вид спорту, який стрімко розвивається в усьому світі. Ось основні тенденції його розвитку:

1. Популяризація та міжнародне визнання:

- включення пляжного гандболу в програму Всесвітніх ігор та потенційне включення до Олімпійських ігор;
- збільшення кількості міжнародних турнірів, таких як Чемпіонати світу та Європи.

2. Розширення географії:

- зростання популярності у країнах з теплим кліматом (Бразилія, Іспанія, Хорватія);
- активний розвиток у країнах, де традиційний гандбол вже має сильні позиції (Німеччина, Данія, Франція).

3. Технічні та тактичні новації:

- використання акробатичних кидків (піретти та 360-градусні кидки) для заробляння додаткових очок;
- розвиток тактики «флайгола» та швидкого переходу з оборони в атаку.

4. Цифровізація та трансляції:

- розвиток онлайн-трансляцій, популяризація через соціальні мережі;
- використання відеоаналізу для покращення командної тактики.

5. Залучення молоді та жіночих команд:

- організація юнацьких чемпіонатів для залучення нових поколінь гравців;
- збільшення уваги до жіночого пляжного гандболу.

6. Зміни у правилах та структурі гри

- спрощення та адаптація правил для більш видовищної гри;
- розширення можливостей для аматорських команд через спрощені формати турнірів.

Для розвитку і популяризації пляжного гандболу Європейська федерація гандболу організувала «Європейський тур з біч-гандболу», який зібрали численні змагання в багатьох країнах континенту.

Перший офіційний чемпіонат світу відбувався на африканській землі – у 2004 році найсильніших гандболістів планети вітав Єгипет (м. Ель-Гуна). Другий прийняла у 2006-му Бразилія (Ріо-де-Жанейро), третій пройшов у 2008-му в Іспанії (Кадіс), а четвертий відбувся у 2010-му в Туреччині (Анталья). Далі: 2012 – Оман, м. Мускат, 2014 – Бразилія (Ресіфі), 2016 – Угорщина (Будапешт), 2018 – Росія (Казань), 2022 – Греція (Кріт), 2024 Китай (Пінтан).

12 грудня 2006 року в Києві відбулася перша Всеукраїнська установча конференція з пляжного гандболу, на яку прибули делегати з 14 областей. Було засновано Асоціацію пляжного гандболу України. Президентом АПГУ було обрано Сергія Санченка, першим віце-президентом став Степан Мельничук, віце-президентами – Петро Хлицов, Ігор Гілета та Володимир Ревун, генеральним секретарем – Валентин Вакула.

З 27 по 29 червня 2008-го в Угорщині був уперше проведений чемпіонат Європи серед юніорських збірних, де виступило по вісім команд хлопців та дівчат. Українські гандболісти посіли п'яте місце, а гандболістки – четверте. У 2011 році другий молодіжний чемпіонат Європи прийняла Хорватія.

Середземноморські ігри з пляжного гандболу вперше були проведені в м. Пескара (Італія) з 28 серпня по 6 вересня 2015 року.

2017 рік став в деякій мірі знаковим для пляжного гандболу. Міжнародна федерація організувала вперше чемпіонат світу для 17-річних хлопців та дівчат. Україна на цьому форумі представлена не була оскільки путівку на дані змагання отримували по чотири кращих команди минулорічного Чемпіонату Європи. Турнір розпочався 11-16 липня на острові Маврікій, який знаходиться в Індійському океані. Після підведення підсумків, переможцями серед дівочих команд стали: 1. Угорщина. 2. Нідерланди. 3. Аргентина; у загальному заліку серед юнаків перемогу святкували: 1. Іспанія. 2. Італія. 3. Аргентина.

З 6 по 18 жовтня 2018 р. в столиці Аргентини м. Буенос-Айрес вперше в програмі Юнацьких Олімпіад був представлений пляжний гандбол. У чоловічій та жіночій сітці змагалися по 12 команд. Юніорська збірна України дівчат 2000 р.н. претендувала на поїздку до Південної Америки, але на жаль для нас МОК віддав перевагу Туреччині, яка у підсумку фінішувала тільки дев'ятою. Слід зазначити, що срібло там здобули хорватки, яких наші дівчата здолали на Чемпіонаті Європи 2018 у Чорногорії за три місяці до Олімпіади.

Всі медалісти перших Юнацьких Олімпійських ігор – юнаки: 1. Іспанія. 2. Португалія. 3. Аргентина; дівчата: 1. Аргентина. 2. Хорватія. 3. Угорщина.

У 2019 році взяли старт нові змагання для національних збірних, які об'єднали пляжні види спорту, серед яких був і пляжний гандбол. Турнір відбувся 11-16 жовтня в м. Доха (Катар), хоча спочатку господарем планували м. Сан-Дієго (США). Як у чоловіків, так і у жінок першість виборювали 12 команд. У результаті 5-ти денних змагань, історичними призерами стали 1) Данія, 2) Угорщина, 3) Бразилія серед жіночих команд, а у чоловічих команд п'єдестал виглядає наступним чином: 1) Бразилія; 2) Іспанія; 3) Швеція.

У рамках Олімпійських ігор 2024 року в Парижі відбувся виставковий турнір з пляжного гандболу, за допомогою якого IHF показала цей вид спорту Олімпійському руху.

У турнірі, який пройшов з 27 до 29 липня, взяли участь чоловіча та жіноча збірні Франції, а також по три збірні всіх зірок із 17 країн світу. Таким чином кожна з команд-учасниць зіграла по шість зустрічей.

У жіночому турнірі найкращою стала команда «Team Vella», яка під керівництвом тренерів жіночої збірної Греції Марії Карантоні та чоловічої збірної Хорватії Младена Парадзіка виграла усі шість своїх матчів, програвши загалом лише три сеті. Жіноча збірна Франції не змогла виграти жодної зустрічі.

У чоловіків найкращою стала «Team Pegasus» із зірками збірних Аргентини та Бразилії Науелем Пересом та Бруно де Олівейрою у складі, яка виграла чотири зустрічі. Збірна Франції з трьома перемогами розділила друге місце з Team Aquila.

Пляжний гандбол – відносно молодий вид спорту, який з кожним роком стрімко набирає популярність завдяки своїй доступності, динамічності та азартності. Дане дослідження містить бібліографічний огляд цієї спортивної тематики та містить хронологію основних подій розвитку останніх років, їх вплив на еволюцію спорту у світі.

Правила пляжного гандболу змінювалися з часом, і це зробило гру більш цікавою. Це дозволило гравцям з усього світу продемонструвати свої навички на великій сцені та підвищило рівень спортивної конкуренції.

Масовість цього виду спорту продовжує зростати, і одна з головних цілей, які перед собою поставили очільники Міжнародної федерації пляжного гандболу – стати олімпійським видом спорту. Включення пляжного гандболу як показового виду спорту в програму Олімпійських ігор 2024 року є важливим кроком до його зміцнення як дисципліни у системі спортивних ігор.

Список використаних джерел:

1. Дев'ятаєва О., Кропивницька Т. Організація та управління пляжним волейболом у світі та Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. Київ. 2016. № 2. С. 70–75.
2. Дев'ятаєва О., Кропивницька Т. Перспективи розвитку пляжних ігрових видів спорту у контексті сучасних тенденцій міжнародного спортивного руху. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2015. № 4. С. 66–70.
3. Ланевич Р., Ланевич А. Аналіз виступів збірних України з пляжного гандболу на міжнародних змаганнях. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2022. №4 (60). С. 66–70.
4. Тищенко В.О., Сердюк Д.Г. Гандбол : навч.-метод. посіб. для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напрямів підготовки «Фізичне виховання», «Спорт». Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 93 с.

Лариса ОСАДЧА,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри фізичного виховання та психолого-педагогічних дисциплін

Уманського національного університету

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Ключові слова: *освіта, професійна підготовка, психологічні аспекти підготовки, педагогічні аспекти підготовки, професійна компетентність, фізична культура.*

Професійна підготовка майбутніх фахівців у закладах вищої освіти відображає актуальні суспільні процеси та, завдяки змісту, методам і формам навчання, сприяє формуванню високого рівня готовності здобувачів до обраної професійної діяльності.

Як доводять Л. Биковська [2] та В. Коцур [4], у найбільш загальному розумінні професійна підготовка студентів у ВНЗ передбачає цілеспрямовану організацію процесу оволодіння необхідними знаннями і навичками, результатом якого та головною якісною характеристикою є професіоналізм майбутнього фахівця.

Погоджуємося з висновком Л. Сущенко [1] про те, що майбутнього фахівця фізичного виховання і спорту необхідно розглядати як «особистість, яка цілеспрямовано здобуває у вищих навчальних закладах спеціальність, що пов'язана з організацією навчально-виховного процесу щодо підтримки певного рівня фізичної культури населення або спрямована на досягнення вищих спортивних результатів на